

BAB III

MÉTODE PANALUNGTIKAN

Dina ieu bab diébréhkeun métode panalungtikan anu ngawengku (1) desain panalungtikan, (2) data jeung sumber data, (3) alur panalungtikan, (4) téhnik ngumpulkeun data, (5) instrumén panalungtikan, jeung (6) téhnik ngolah data.

3.1 Desain Panalungtikan

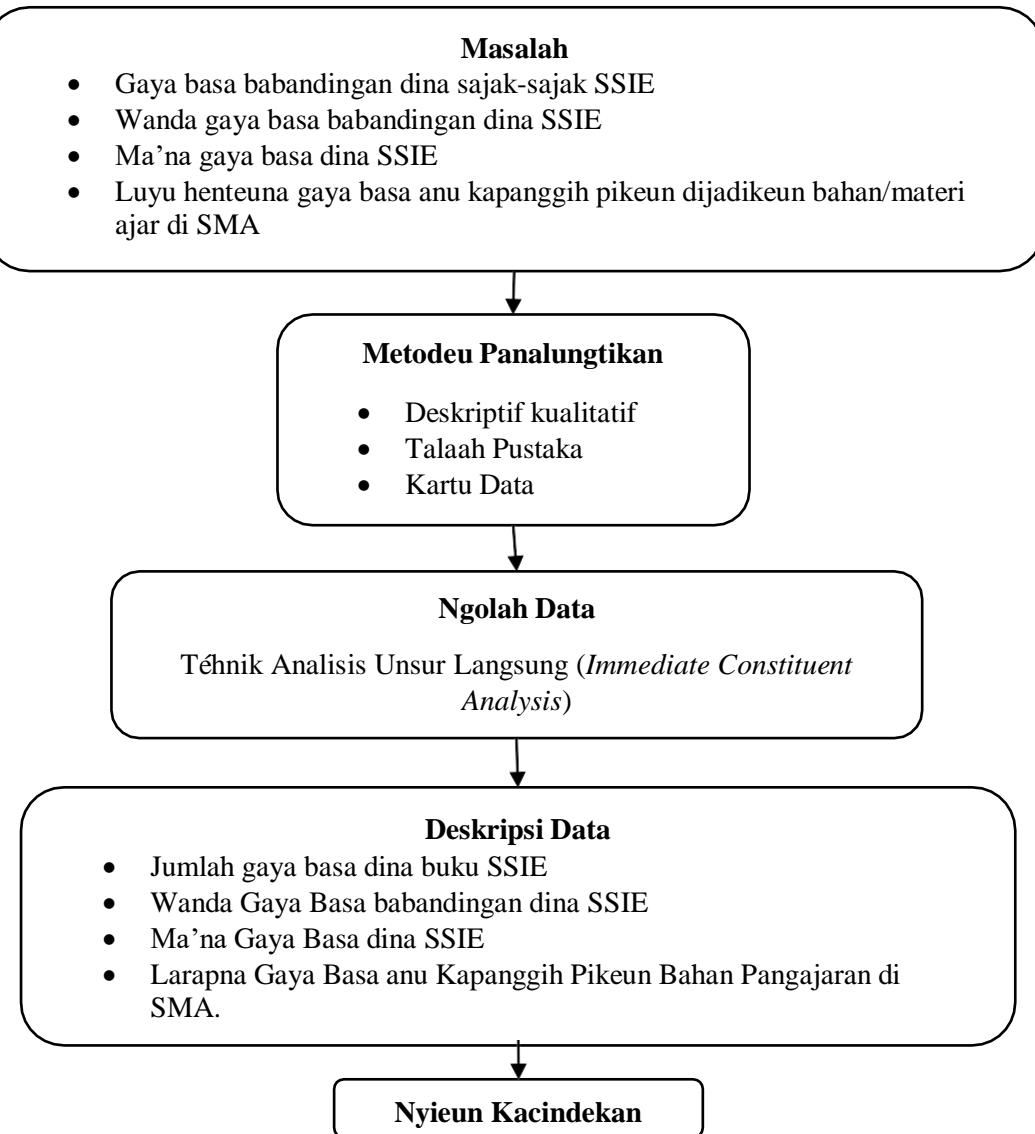
Rarancang anu ngagambarkeun léngkah-léngkah dina nyusun panalungtikan nepi ka bisa ngahasilkeun hiji logika téh mangrupa fungsi tina desain panalungtikan. Lian ti éta, desain panalungtikan digunakeun ogé minangka acuan panalungtik dina nyarungsum panalungtikan sangkan sistematis.

Desain panalungtikan téh ngawengku pamarekan jeung métode panalungtikan. Ieu panalungtikan ngagunakeun pamarekan kualitatif kalawan métode déskriptif. Panalungtikan kualitatif nyaéta risét anu sipatna deskriptif sarta leuwih condong ngagunakeun analisis ku cara pamarerkan induktif (Rahmat, 2009). Panalungtikan kualitatif nurutkeun Moleong (2014, kc. 11) nyaéta panalungtikan anu miboga maksud pikeun maham kana kajadian anu kaalaman ku subjék panalungtikan, upamana paripolah, présepsi, motivasi, jeung sajabana, ku cara ngadéskripsikeun dina wangun kekecapan, dina hiji kontéks ilmiah, jeung ngamanpaatkeun rupaning métode ilmiah. Pamarekan kualitatif ngagunakeun prosedur analisis dumasar kana tarékah anu ngawangun sawangan panalungtik kana naon anu ditalungtik sacara rinci sarta diwangan ku kekecapan.

Métode deskriptif nurutkeun Arikunto (2013, kc. 3) nyaéta panalungtikan anu ngagambarkeun hiji hal saperti kaayaan, kondisi jeung hal-hal lianna anu hasilna ditulis dina wangun laporan panalungtikan. Ari nurutkeun Rukajat (2018, kc. 1) métode panalungtikan deskriptif nyaéta panalungtikan anu boga tarékah pikeun ngagambarkeun fenomena anu kajadian kalawan nyata, realistik, sarta aktual lantaran ieu panalungtikan pikeun ngawangun deskripsi, gambaran atawa lukisan kalawan sistematis, faktual jeung akurat ngeunaan fakta-fakta, sipat-sipat sarta hubungan antar fenomena anu ditalungtik. Métode deskriptif digunakeun pikeun ngungkulan jeung ngaréngsékeun pasualan-pasualan faktual kalawan léngkah-léngkah panalungtikan ku cara ngumpulkeun data, nyusun papasingan data, nganalisis tur napsirkeun data (Arikunto, 2013). Ieu métode digunakeun

pikeun ngadéskripsi keun jeung nganalisis gaya basa anu aya dina antologi *Sajak Sunda Indonésia Emas*

Dumasar rumusan masalah jeung tujuan, ieu panalungtikan téh boga udagan pikeun maluruh, nganalisis, jeung ngadéskripsi keun gaya basa babandingan anu aya dina antologi *Sajak Sunda Indonésia Emas*. Struktur désain ieu panalungtikan bisa digambarkeun saperti ieu di handap.

Bagan 3.1 Desain Panalungtikan

3.2 Data jeung Sumber Data

Panalungtikan kualitatif leuwih nekenkeun kana basa atawa linguistik minangka sarana panalungtikanana. Nurutkeun Arikunto sumber data dina panalungtikan nyaéta subjék anu bisa dipaké pikeun meunangkeun data (2013, kc).

172). Data anu dikumpulkeun dina panalungtikan kualitatif mangrupa kekecapan atawa kalimah tina gambaran anu aya lain dina wangun nomor/angka-angka (Rukajat, 2018, kc. 4). Ari nurutkeun Lofland dina Moleong (2014, kc. 157) sumber data utama dina panalungtikan kualitatif mangrupa kekecapan, paripolah jeung unsur séjén anu saleuwihna mah ngan saukur data tambahan.

Sumber data dibagi jadi dua rupa nyaéta data primer jeung data sékundér. Data primer dina ieu panalungtikan nyaéta gaya basa anu mangrupa data utama. Ari data sékundér dina ieu panalungtikan téh ngawengku buku, jurnal, skripsi jeung karya ilmiah lianna minangka pangdeudeul kana ieu panalungtikan.

Sumber data anu digunakeun dina ieu panalungtikan téh nyaéta sajak-sajak anu aya dina antologi *Sajak Sunda Indonésia Emas* anu disarungsum ku Abdullah Mustappa jeung Taufik Fatiurohman. Ieu buku medal téh boga maksud pikeun miéling ulang taun kamerdékaan Indonésia anu ka-50 taun. Ku kituna, sajak-sajak anu aya dina ieu antologi téh boga téma nembongkeun citra jeung cita-cita kamerdékaan anu jadi ébréhan ti para panyajak. Ieu buku téh wedalan Geger Sunten taun 2007 anu kandelna 171 kaca. Total sajak anu aya dina ieu buku téh aya 87 sajak ti sababaraha panyajak Sunda anu dibagi deui jadi lima bagéan. Dina ieu antologi téh, anu jadi patokan netepkeun heula pandeurina lain umur anu nulisna wungkul, tapi visi jeung runtyan waktu (kronologis) timimiti anu jembar (umum) nepi ka anu leuwih spésifik. Anapon judul-judul saperti ieu di handap.

Bagéan Kahiji

- (1) “Agustusan” karya Kis WS (AG)
- (2) “Purwaka Carita Sénapatí” karya Hasan Wahyu A (PCS)
- (3) “Munjung ka Enung Muja ka Bangsa” karya Surachaman RM (MEMB)
- (4) “Élegi Lemah Cai” karya Odji Setiadji AR (ÉLC)
- (5) “Lagu Puja Lemah Cai” karya Odji Setiadji AR (LPLC)
- (6) “Cacandran Jaya” karya Yus Rusyana (CJ)
- (7) “Topan Kamerdékaan” karya Yus Rusyana (TK)
- (8) “Agustus 1” karya Apip Mustopa (AG1)
- (9) “Agustus 2” karya Apip Mustopa (AG2)
- (10) “Agustus 3” karya Apip Mustopa (AG3)
- (11) “Kamerdikaan” karya Apip Mustaopa (KM)

- (12) "Bebeneran" karya Apip Mustopa (BBN)
- (13) "Urang Geus Jadi Satru" karya Dédy Windyagiri (UGJS)
- (14) "Kamerdikaan" karya Adé Kosmaya (KM2)
- (15) "Indonésia" karya Rachmat M. Sas Karana (INA)
- (16) "Sapatu" karya Rachmat M. Sas Karana (SPT)
- (17) "Dialog" karya Rachmat M. Sas Karana (DLG)
- (18) "Pahlawan" karya Rachmat M. Sas Karana (PHL)
- (19) "Odé Pésta Agustusan" karya Usép Romli HM (OPA)
- (20) "Do'a Saban Agustusan" karya Usép Romli HM (DSA)
- (21) "Karatagan Kamerdékaan" karya Yous Hamdan (KK)
- (22) "Tutunggul Umbul-Umbul" karya Yous Hamdan (TUU)
- (23) "Kamerdékaan" karya Eddy D. Iskandar (KM3)
- (24) "Seug Teuing" karya Taufik Fatiuhman (ST)
- (25) "Assalamu'alaikum Pa Otto" karya Yoséph Iskandar (APO)
- (26) "Basa Upacara Méméh Tujuhbelasan" karya Yoséph Iskandar (BUMT)
- (27) "Ngaran-Ngaran Anu Teu Kapaluruh Laratanana" karya Juniarso Ridwan
(NTKL)
- (28) "Handapeun Metapoé Kamerdékaan" karya Rosyid É. Abby (HMK)
- (29) "Merdéka Ieu Sukma" karya Iyas Hériyana (MIS)
- (30) "Puisi Kamerdékaan" karya Téddy Muhtadin (PK)
- (31) "Panji" karya Chyé Rétty Isnédés (PNJ)

Bagéan Kadua

- (32) "Ngijir Pawit Proklamasi" karya Kis WS (NPP)
- (33) "Proklamasi Révolusi" karya Hasan Wahyu A (PR)
- (34) "Révolusi" karya Sayudi (RVS)
- (35) "Bandung Silalatu" karya Sayudi (BS)
- (36) "17 Agustus '49" karya Tini Kartini (17A49)
- (37) "Anu Pamit Dina Piripis" karya Odji Setiadji AR (NPDP)
- (38) "Lalaki anu Balik Jurit" karya Rachmat M. Sas Karana (LBJ)
- (39) "Gerilya" karya Rachmat M. Sas Karana (GRL)
- (40) "Bojong Kokosan" karya Yoséph Iskandar (BK)
- (41) "Perlayana Hiji Prajurit" karya Juniarso Ridwan (PHP)

- (42) “Potrét” karya Rosyid É. Abby (PTR)
- (43) “Rengasdéngklok” karya Darpan Ariawinangun (RGD)
- (44) “Bojong Kokosan 13 Desember 1945” karya Chyé Retty Isnéndés (BKD)

Bagéan Katilu

- (45) “Bandéra Hideung Satengah Tihang” karya Surachman RM (BHST)
- (46) “Umbul-Umbul Konstitusionil” karya Karna Yudibrata (UUK)
- (47) “Getih Lalaki” karya Dédy Windyagiri (GL)
- (48) “Tujuh Mutiara Murag Tina Watagna” karya Dédy Windyagiri (TMMTW)
- (49) ”Du’a” karya Rachmat M. Sas Karana (D)
- (50) “Hiji Tragédi” karya Rachmat M. Sas Karana (HT)

Bagéan Kaopat

- (51) “Parancah Méméh Ngaléngkah” karya Kis WS (PMN)
- (52) “Sukur Indonésia Emas” karya Enas Mabarti (SIE)
- (53) “Hareupeun Buldozer” karya Adé Kosmaya (HB)
- (54) “Imah Kardus” karya Adé Kosmaya (IK)
- (55) “RSS atawa Type 21” karya Adé Kosmaya (RSS)
- (56) “Parépéh Keur Anak Incu” karya Usép Romli HM (PAI)
- (57) “Lemah Cai, 1994” karya Usép Romli HM (LC94)
- (58) “Sisingaan” karya Ano Karsana (SGN)
- (59) “Sungkeman” karya Yous Hamdan (S)
- (60) “Rap Kamerdékaan” karya Éddy D. Iskandar (RK)
- (61) “Di Sabudeureun Monumén Bandung Lautan Api” karya Yoséph Iskandar (DSMLA)
- (62) “Antara Karawang-Bekasi” karya Yoséph Iskandar (AKB)
- (63) “Sajak Lagu Wajib” karya Godi Suwarna (SLW)
- (64) “Sajak Dongéng Eunteung” karya Godi Suwarna (SDE)
- (65) “Sajak Pangangguran” karya Godi Suwarna (SP)
- (66) Sajak Sibéca-Béca” karya Godi Suwarna (SSB)
- (67) “Indonésia Emas” karya Taufik Faturohman (IE)
- (68) “Ném Palsu” karya Taufik Faturohman (NP)
- (69) “Uga” karya Taufik Faturohman (U)

- (70) “Lobster” karya Taufik Faturohman (L)
- (71) “Balada Hiji Mandala” karya Hadi AKS (BHM)
- (72) “Catetan Hiji Generasi” karya Hadi AKS (CHG)
- (73) “Agustusan Geus Lekasan” karya Iyas Hériyana (AGL)
- (74) “Leumpang Peuting” karya Soni Farid Maulana (LP)
- (75) “Umur Aki” karya Soni Farid Maulana (UA)
- (76) “Dongéng Ema” karya Soni Farid Maulana (DE)
- (77) “Sajak Ti Puseur Dayeuh” karya Soni Farid Maulana (SPD)
- (78) “Dina Hiji Mangsa” karya Étty RS (DHM)
- (79) “Di Mumunggang Cikeruh” karya Étty RS (DMC)
- (80) “Basa Layung Tunggang Gunung” karya Étty RS (BLTG)
- (81) “Surat Tepung Taun Ti Marsinah” karya Étty RS (STTM)
- (82) “Sora Kamerdékaan” karya Risnawati (SK)

Bagéan Kalima

- (83) “Bagus Rangin” karya Ajip Rosidi (BR)
- (84) “Tatarukan 45” karya Wahyu Wibisana (T45)
- (85) “Ajengan Cigalumpit” karya Apip Mustopa (AC)
- (86) “Limapuluh Taun” karya Hidayat Suryalaga (LT)
- (87) “Bandung Kuring” karya Tatang Sumarsono (BDK)

Éta sajak-sajak di luhur éh satulunya dijaring sakabeh gaya basa babandingan pikeun dijadikeun data panalungtikan.

3.3 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik ngumpulkeun data anu digunakeun dina ieu panalungtikan nyaéta téhnik talaah pustaka, analisis data jeung dokumentasi. Kagiatan dina téhnik analisis data nyaéta ngawengku niténan, neuleuman, nalaah jeung ngaidentifikasi pangaweruh. Arikunto nétlakeun yen téhnik talaah pustaka dilaksanakeun ku cara neuleuman buku-buku sumber anu aya pakaitna jeung konsep tioritis sarta pertélaan ngeunaan panalungtikan (2013, kc. 266). Ari téhnik dokuméntasi digunakeun pikeun néangan jeung ngumpulkeun data unggara gaya basa.

Anapon léngkah-léngkah dina ngumpulkeun datana, nyaéta:

- a. maca buku *Sajak Sunda Indonésia Emas* ku Abdullah Mustappa jeung Taufik Faturohman;

- b. nyirian kalimah anu ngandung gaya basa babandingan dina antologi *Sajak Sunda Indonésia Emas*;
- c. nyalin gaya basa babandingan kana kartu data kalawan dikodean; jeung
- d. nyusun data sacara alfabetis.

3.4 Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan nurutkeun Arikunto (2013, kc 263) nyaéta alat/fasilitas anu digunakeun ku panalungtik pikeun ngumpulkeun data. Instrumén diperlukeun pikeun ngajaring data. Ari data téh mangrupa bahan anu pohara pentingna pikeun ngajawab sakumna masalah dina panalungtikan. Data dina ieu panalungtikan nyaéta sakabeh gaya basa dina kumpulan sajak *Sajak Sunda Indonésia Emas* ku Abdullah Mustappa jeung Taufik Faturohman.

Instrumén anu digunakeun dina ieu panalungtikan téh nyaéta kartu data. Cara ngasupkeun data kana kartu data téh nyaéta (1) data kalimah anu ngandung gaya basa diketik dina tabél data sarta dilengkepan ku kode datana; (2) data gaya basa diruntuykeun kalawan alfabetis; (3) runtusan data gaya basa dibéré nomor. Kartu data *digital* anu digunakeun digambarkeun saperti kieu.

Tabé1 3. 1
Kartu Data Digital Panalungtikan

No Data	Data Gaya Basa	Kode Data	Klasifikasi	
			Wanda	Ma'na
001	<i>dirangkul ku langit paul</i>	(AG/P-2/K-17)		

Keterangan:

- AG : Agustusan
- P-2 : Paragrap ka dua
- K-17 : Kaca tujuh welas

3.5 Téhnik Ngolah Data

Sabada data kakumpul, dituluykeun kana téhnik ngolah data. Anu dimaksud dina téhnik ngolah data nyaéta ngelompokkeun, nyieun runtusan, ngamanipulasi, sarta nytinggetkeun data sangkan éta data téh babari dibaca (Nazir, 2014, kc. 315). Téhnik ngolah data anu dipaké dina ieu panalungtikan téh nyaéta téhnik analisis unsur langsung (*Immediate Constituent Analysis*). Kridalaksana nétélakeun yén téhnik unsur langsung nyaéta komponén-komponén anu dihasilkeun tina tahap mimiti ti analisis konstiteun (Kusumah, 2012). Ari nurutkeun Hockett (dina

Sudaryat, 2014) analisis unsur langsung téh mangrupa analisis nu niténan unsur unsur basa anu langsung ngawangun unsur saluhureunana. Éta hal gunana pikeun ngabagi komponén lingual data jadi sababaraha bagian anu satuluyna dianalisis.

Anapon léngkah-léngkah dina nganalisis data nyaéta:

- a. niténan deui data gaya basa babandingan dina antologi *SSIE* anu geus dikumpulkeun;
- b. nyieun papasingan data gaya basa babandingan dumasar wanda jeung ma'na;
- c. nganalisis papasingan gaya basa babandingan dumasar wanda jeung ma'na;
- d. ngadeskripsikeun data gaya basa babandingan anu kapaluruh dumasar wanda jeung ma'na;
- e. napsirkeun data anu kapaluruh tina hasil panalungtikan; jeung
- f. nyieun kacindekan ngeunaan gaya basa babandingan dina antologi *SSIE* tuluy matalikeun kana bahan pangajaran sajak di SMA.